

LABOD izhaja štirinajst-
dnevno v nakladi 2650 izvo-
dov — Ureja ga uredniški
odbor — Odgovorna ured-
nica: Lidija Jež, tehnično
ureja: novinarski servis —
Grafična priprava in tisk
Dolenjski Informativni cen-
ter Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBI. AČIL NOVO MESTO

LETO 12

NOVO MESTO, 28. OKTOBRA 1986

ŠTEVILKA 13, 14

konfekcionarji protestiramo

Na skupščini poslovne skupnosti konfekcionarjev Jugoslavije, ki je bila v začetku oktobra v Beogradu, so delegati sprejeli nekaj sklepov, v katerih zahtevajo ustrežnejše vrednotenje dodelavnih del v deležu izvoza. S svojimi zahtevami so že seznanili Gospodarsko zbornico Jugoslavije, ki je v prvem krogu pogovorov že dala načelno podporo stališčem konfekcionarjev, pogovori za dokončno rešitev tega vprašanja pa še tečejo.

Konfekcionarji Jugoslavije zahtevamo, da dobijo tako imenovani »lohn posil« enake stimulacije, kot jih ima klasični izvoz. Pravzaprav vztrajamo tudi pri tem, da izraza »lohn posil« ne uporabljamo več, saj ne ustreza vsebini del ozlroma odnosu med ino-partnerjem in nami kot konfekcionarji.

Z našimi ino-partnerji imamo pogodbo za dodelavna dela. Ino-partner da blago oz. tkanino, mi pa delo in pri tem ne gre za nikakršno uslugo, kar prvotno pomeni izraz »lohn«. Zato vztrajamo na izrazu dodelava.

Kar pa zadeva stimulacije, menimo, da so bile do sedaj nepravilno porazdeljene med klasični izvoz in dodelavo. Pri klasičnem izvozu dobi proizvajalec stimulacijo na celotno vrednost izdelka, torej tudi na vrednost vgrajenega materiala. Pri dodelavi pa dobi izvajalec stimulacijo le na delež vgrajenega dela — konfekcioniranja, s čimer se konfekcionarji ne moremo strinjati. Končno ustvarjamo prav skoz to obliko izvoza velik delež deviznega priliva, zato tudi zahtevamo ažurno statistično spremljanje izvoza skoz dodelavo.

Z upoštevanjem pripomb in zahtev konfekcionarjev bi dosegli vodenje ustrežnejše politike v naši grupaciji.

Otvoritve razstave našega 8. ex-tempora se je udeležil tudi akademik Božidar Jakac.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

— Poslovanje v devetih mesecih

— Konfekcionarji protestiramo — zahtevamo enake izvozne stimulacije za dodelavna dela kot za klasični izvoz. Menimo pa tudi, da izvoz »lohn posil« ne ustreza vsebini povezave v ino-partnerji, saj v našem sodelovanju ne gre za nikakršne usluge.

— Zimsko kolekcijo vrhnjih oblačil moramo končati do 25. oktobra, bluže in srajce iz te kolekcije pa do 20. novembra. O teh in še o nekaterih drugih nalogah pišemo v sestavku Utrinki s PO

— O čem je tekla beseda na odboru za družbeni standard?

— Naše šivilje so dosegle 1. in 2. mesto na republiškem tekmovanju.

— Končan je 8. Labodov ex-tempore. Otvoritve razstave se je udeležil tudi velik slikar in častni občan Novega mesta — Božidar Jakac.

poslovanje v devetih mesečih

ZAPOSLOVANJE IN ŠTEVILO ZAPOSLENIH

TOZD	31. 12. 85	Plan 1986	30. 9. 86	Index	
	1	2	3	3:1	3:2
0				4	5
Ločna	315	318	315	100,0	99,1
Libna	348	343	343	100,0	101,5
Delta	628	601	645	102,7	107,3
Tip-top	161	162	163	101,2	100,6
Temenica	144	145	147	103,5	102,8
Zala	105	111	107	101,9	96,4
Commerce	240	238	239	99,6	100,4
DSSS	97	99	100	103,1	101,0
DO Labod	2.038	2.017	2.066	101,4	102,4

Skupno število zaposlenih v DO je 2.066. V tem je delež neposrednih proizvajalcev v število 1.457 70,5%, kar je za 0,5% ugodnejše od planiranega deleža.

Vse TOZD razen Zale so s sprejemom pripravnikov v mesecu septembru dosegle planirano število zaposlenih v neposredni proizvodnji, tako, da je v DO nad planom za 3,3%.

PROIZVODNJA

a) v fakturiranih minutah

TOZD	I-IX. 1986	% plana	I-IX. 86
			Index I-IX. 85
Ločna	21.765.595	101,51	99,74
Libna	20.253.434	95,52	93,78
Delta	37.001.446	97,72	103,67
Tip-top	9.868.656	99,63	99,12
Temenica	9.501.978	103,28	105,40
Zala	6.675.989	93,46	86,85
Skupaj	105.067.098	98,42	99,34
Kooperacija	14.618.495	100,00	151,16
DO Labod	119.685.593	98,61	103,68

b) v komadih

Program	I-IX. 1985		Index
	I-IX. 1985	I-IX. 1986	
Srajce	1.433.992	1.405.953	98,04
Bluze	697.450	715.097	102,53
Krila	47.530	39.348	82,79
Ostala vrh. obl.	111.763	109.142	97,65
Last. proizv.	2.290.735	2.269.540	99,07
Kooperacija	237.487	322.827	135,93
Skupaj	2.528.222	2.592.267	102,54

c) doseganje norme (iz izvršenih minut)

TOZD	I-IX. 1985		Index
	I-IX. 1985	I-IX. 1986	
Ločna	103,9	108,1	104,0
Libna	108,5	103,8	95,7
Delta	95,8	101,9	106,4
Tip-top	113,2	112,3	99,2
Temenica	111,6	112,5	100,8
Zala	109,4	112,1	102,5
Poprečno	103,7	106,0	102,2

Plan proizvodnje je izpolnjen 98,42%, kar je podobno kot v I. polletju. Svoje planske obveze sta izpolnili TOZD Ločna in Temenica.

V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je po fakturiranih minutah proizvodnja nižja za 0,5%. Povečala se je le v TOZD Delta in Temenica, medtem, ko je v ostalih nižja.

storilnost miruje že nekaj časa

Vsi kazalci, ki kažejo gibanja na področju obsega proizvodnje za devetmesečno obdobje in v primerjavah za pretekla obdobja kažejo, da v lastni proizvodnji

FAKTURIRANA REALIZACIJA (v 000 din)

Program	I-IX. 1985	I-IX. 1986	Index
Srajce-bluze	2.998.441	5.865.734	195,63
Vrhnja oblačila	1.044.845	2.496.270	238,91
Skupaj	4.043.286	8.362.004	206,81

IZVRŠITEV PLANA PRODAJE (v 000 din)

	Plan	Realizacija	Index
	I-IX. 86	I-IX. 86	
1. Domačim kupcem:			
SB	4.081.000	4.688.626	114,89
VO	1.584.000	2.187.374	138,09
Skupaj	5.665.000	6.876.000	119,61
2. Izvoz SB	1.150.000	1.177.108	102,36
VO	470.000	308.896	65,72
Skupaj	1.620.000	1.486.004	91,73
3. Skupaj prodaja	7.285.000	8.362.004	114,78
4. Promet prodajalen	339.400	465.714	137,22

Vrednost prodaje na domačem in tujem trgu je dosežena v višini 8.362.004 tisoč din, kar je 14,8% nad planirano in 206,8% več kot v enakem lanskem obdobju. Na domačem trgu je indeks prodaje na plan 119,61, v izvozu pa 91,73.

V planu je bil v višini 500.000 tisoč din predviden izvoz v dežele v razvoju, ki pa zaradi nesigurnih plačilnih pogojev (slaba izkušnja z Libijo) ne bo realiziran. To je tudi vzrok, da plan ni izpolnjen.

IZVOZ

	Plan	Realizacija	Index
	I-IX. 86	I-IX. 86	
1. Konvertibilno področje	4.308.024	3.214.329	74,61
V tem: — klasični izvoz	1.157.781	302.992	26,17
— storitve	3.150.243	2.911.337	92,42
2. Klirinško področje	188.476	2.480	1,32
3. Skupaj izvoz	4.496.500	3.216.809	71,54

v \$ 185,70

Kot pri izvršitvi plana fakturirane realizacije v izvozu veljajo enaki vzroki nneizpolnjenega plana v primerjavi po stalnem tečaju.

Proizvodnih minut je bilo v izvoz usmerjenih 50,45%

POPREČNO IZPLAČANI OD (na delavca mesečno-neto)

TOZD	I—XII. 85	I—IX. 86	Index 3:1
LOČNA	41.983	78.730	187,53
LIBNA	42.274	71.334	168,74
DELTA	38.840	74.281	191,25
TIP—TOP	47.227	84.759	179,47
TEMENICA	45.136	85.266	188,91
ZALA	48.274	82.663	171,24
SKUPAJ PROIZV.			
TOZD	41.997	76.956	183,24
COMMERCE	61.761	108.561	175,78
DSSS	60.416	105.909	175,30
DO LABOD	45.292	82.274	181,65

Rast povprečnih osebnih dohodkov na zaposlenega se v razmerjih v TOZD in med TOZD ni bistveno spremenila glede na pretekla obdobja, prav tako ni ugodnejših kazalcev glede primerjave z gospodarstvom SRS.

Kljub povprečnim OD, ki smo jih izplačali je tudi nas prizadel ukrep »zamrznitve OD« na nivoju julijskega povprečja zaradi nesorazmerne rasti dohodka in sredstev za osebne dohodke v I. polletju. To ima za posledico vsak mesec dodatno procesuro na relaciji DO — občinski izvršni svet — SDK z posredovanjem podatkov in dodatnimi pojasnili za pridobitev dovoljenja za izplačilo obračunanih osebnih dohodkov, ki na nivoju DO pomenijo povprečni OD 82.231,00 din na zaposlenega.

Kljub priporočilom in utemeljitvam specifičnega položaja, povečane ga izvoza in ustvarjene akumulacije v tekstilni branži v SRS zaradi neuskajenosti branžnega sporazuma z družbenim dogovorom tudi za nas veljajo določila dogovora. V tem času poteka usklajevanje sporazuma z dogovorom, ki bo predvidoma sprejet v mesecu novembru in bo veljal za leto 1986. To pomeni, da se bomo morali od ob PO per 30. 9. ravnati izključno po družbenem dogovoru, letni izračun uspešnosti poslovanja in možnih sredstev za osebne dohodke pa bomo uskladili po sporazumu dejavnosti.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

Izkoristek delovnega časa je po evidentiranih urah odsotnosti z dela v okviru planiranega na nivoju DO. Glede I. polletja je bilo v tretjem trimesečju zmanjšano število izgubljenih ur iz vseh naslovov razen porodniške, ki se je povečala.

Po posameznih TOZD odstopa od planiranega TOZD Libna, ki ima 15,88% izgubljenih ur in TOZD Ločna za 12,80% izgubljenih ur. V TOZD Libna je veliko izgubljenih ur na račun bolniške do 30 dni in sicer predstavlja ta od skupnih 15,88% izgubljenih ur kar 6,62%. Visok odstotek bolniške do 30 dni beležimo tudi v TOZD Ločna. Težave niso nove in tudi prizadevanja za zmanjšanje bolniške ne. Kadrovska socialna služba je opravila razgovore z zdravstvenimi domovi v občini, kjer ima TOZD sedež in skupaj z njimi pripravlja poglobljeno analizo, na podlagi katere bo lahko ukrepala predvsem v smislu preventive. Visok % beležimo tudi pri urah za porodniški dopust. Predvsem je ta visoka pri TOZD Libni in Delti. Delno se je povečala porodniška tudi zaradi prehoda na enoletni porodniški dopust z letošnjim februarjem.

IZGUBLJENE URE

TOZD	Boln. do 30 dni	Boln. nad 30 dni	Nesreče pri delu	Porod. nega	Nepl. izost.	Skupaj		
	breme	breme						
	dni	DO	RZS					
Ločna	4,55	1,10	0,01	4,51	2,62	0,01	12,80	
Libna	6,62	1,31	—	6,23	1,71	0,01	15,88	
Delta	3,66	1,22	—	0,10	6,14	0,74	0,09	11,95
Tip-top	4,07	0,48	2,44	0,07	2,99	0,69	0,20	10,94
Temenica	4,28	0,16	1,60	0,05	3,42	0,95	0,13	10,59
Zala	3,98	0,53	—	0,16	5,38	1,32	0,05	11,42
Commerce	2,30	0,31	0,17	0,12	2,80	1,11	0,02	6,83
DSSS	1,19	0,77	—	0,16	3,74	1,46	0,01	7,33
Labod	4,10	0,93	0,32	0,07	4,91	1,31	0,06	11,70

CELOTNI PRIHODEK IN RAZDELITEV

	v 000 din				
	Plan 1986	Str.	Realiz.	Struk.	Index
1. Celotni prihodek	11.250.320	100	8.800.705	100,0	78,23
2. Porabljena sredstva	7.124.780	63,33	5.149.585	58,51	72,28
3. Dohodek	4.125.540	36,67	3.651.119	41,49	88,50
4. Obveznosti iz dohodka	908.325	8,07	889.564	10,11	97,93
5. Čisti dohodek	3.217.215	28,60	2.761.556	31,38	85,84

Glede na rezultate dosežene v enakem lanskem obdobju so letošnji pričakovani. Izravnal se je vpliv neenakomernega ustvarjanja dohodka med letom, tako da so rast dohodka, čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke na nivoju DO usklajena tako, kot je zastavljeno s planom in po zahtevah družbenega dogovora SRS o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov v letu 1986.

Podrobnejša obrazložitev poslovanja bo vsem delavcem posredovana na zborih delavcev.

Plansko-analitska služba

utrinki s seje poslovnega odbora

Povzetki razprave so bili objavljeni v informativnem biltenu, nekatere teme, k jih je obravnaval PO, pa smo predstavili širše tudi v današnjih sestavkih — o kolektivnem dopustu pišemo v sestavku iz seje odbora za družbeni standard, o sklepu glede nujnosti izobraževanja zopet v posebnem sestavku... Med utrinki pa je precej misli, mimo katerih ne bi smeli.

Najprej o številu zaposlenih in zaposlovanju. V septembru je prišlo večje število pripravnikov in tako nam je uspelo priti na planirano število delavcev. Od tu do doseženih rezultatov je še daleč, saj vemo, da zahteva nova delavka najmanj leto dni za doseg primernih delovnih rezultatov. Na drugi strani pa morajo tozdi skrbeti za sprotno zaposlovanje, da bi tako lahko nadomeščali fluktuacijo, ki se sproti pojavlja.

Naloge, ki nas čakajo v predelavi jesenske kolekcije in do konca leta, so velike. Vemo, da je sezona za naša vrhna oblačila kratka in da pomeni pravočasni prihod na tržišče velik uspeh. Zato si kljub nekaterih zamikom ne smemo dovoliti odlašanja pri izdelavi ter tudi za ceno nadurnega dela narediti vse, kar trgovine od nas pričakujejo. Predelava te kolekcije mora biti končana 25. oktobra. Srajce in bluze iz tekoče kolekcije pa naj bi bile na tržišču do 20. novembra. V decembru bomo poslali v trgovine še dodatne bluze in srajce iz svečanejšega programa. Sicer lahko rečemo, da so naše proizvodnje dobro preskrbljene z delom in da tudi za naprej ni bojazni. Nekaj problemov je pričakovati le pri zagotavljanju pomožnega materiala od podlog naprej. Na to pa se bomo poskušali pravočasno, preventivno pripraviti.

Pri točki, ki je obravnavala plan za naslednje leto, je bilo poudarjeno, da moramo pripraviti program za najmanj 1,5% dvig produktivnosti. Seveda samo program brez spreminjanja odnosov do dela, do novih tehnologij in novih metod ne bo mogel dati željenih rezultatov. Premagati bo treba togost in bolj elastično stopiti novemu obdobju nasproti. Del

teh pristopov so tudi analize dohodkovnosti, ki bodo zajele stroške, rentabilnost slehernega delovnega naloga, smotrnost in pripravljenost sestankov oziroma učinkovitost Labodovega delegatskega in samoupravnega sistema, ipd. Torej gre za vsebinsko zelo poglobljene analize, ki bodo služile za osnovo pri dograjevanju oziroma spreminjanju organizacije. Ob naštetem pa ne gre le za številčne pokazatelje, ki bi slepo sledili zmanjševanju stroškov, saj mora ostati ob vsem tem osnovno vodilo, da je ključnega pomena za delo počutje delavcev. Razmišljanja, kako doseči več zadovoljstva, so povezana tudi z ramišljanjem o možnosti prehoda na proste sobote, kot je to pred letoma izvedel Tip-top. Zelo občutljivo je tudi vprašanje, viškov kadra, ki se je pojavilo z vpeljavo računalnika. Beseda zveni zelo grobo, saj človek ne more biti višek. In tudi ni. Zato morajo odgovorni poskrbeti za premestitve, ki bodo dale posamezniku zadoščenje in možnosti samopodreditve ter delovni organizaciji pričakovane rezultate.

In na koncu so člani dobili še nekaj informacij o tekstilni industriji v Jugoslaviji. Najrazveseljivejša vest je bila, da nastaja skupni program tekstila. Kajti le enotni lahko nastopimo in zahtevamo spremembe oziroma olajšave, ki nam bi šle po doseženih rezultatih in glede na pogoje dela.

Slovenija
Jugoslavija

do konca leta normalno urediti področje obveščanja

O obveščanju v ozdih v naši republici

Vsaki dve leti se srečujemo organizatorji obveščanja in novinarji v združenem delu. Letos je bilo srečanje, ki ga je na Rogli organiziral republiški odbor te dejavnosti pri RS ZSS in center za razvijanje obveščanja v združenem delu pri Delavski enotnosti. Okoli 800 novinarjev v združenem delu je v naši republici, kar pove, da je število časopisov, ki jih izdajajo delovne organizacije precejšnje. Ponavadi so to mesečniki, precej manj je pogostejših izhajanj, nekaj svetlih izjem pa izdaja časopise tedensko. Vzporedno razvijajo delovne organizacije v Sloveniji tudi ostale medije, kot so bilteni, radijske postaje, in celo računalniško odprte informacijske sisteme, ki jih usmerjajo tudi v funkcijo dnevnega obveščanja delavcev. Organizatorji so pripravili precej gradiva, predavanj in demonstracij, na podlagi česar so po vsakem vsebinskem sklopu stekle zanimive razprave. Med vsemi temami je bilo največ zanimanja za usklajevanje SSA z zakonom o javnem obveščanju ter zakonom o družbenem sistemu obveščanja.

Kako uskladiti akte, kaj zapisati, kako urediti to občutljivo področje, še zlasti ker v mnogih delovnih okoljih obveščanje še vedno ni organizirano tako, kot bi moralo biti. Zato tudi množica glasil, ki niso poceni in ki bi znala imeti izredno udarno in politično moč, često ne dosegajo svojega osnovnega namena.

Živahna razprava o tem je opozarjala na odklone in na dokaj neurejen položaj organizatorjev obveščanja. Še vedno ni dosežena nujna delitev na disciplinsko in vsebinsko odgovornost, delo ni normirano in tako gre gora obveznosti na račun kvalitete tega dela, tu je vprašanje honoriranja

prispevkov, urejanja celotnega področja, obveščanja z opredelitvijo poslovne tajnosti, posebej. In znotraj vsega tega del, ki zajema glasilo...

Informacijski tokovi, zadolžitve posameznih delavcev, število profesionalnih delavcev na področju obveščanja, zanimanje DPO in še posebno sindikata v ozdih za področje obveščanja je še vedno premajhno in često postranska stvar.

Srečanja sta se udeležila tudi predsednik CK ZKS Milan Kučan in predsednik RS ZSS Miha Ravnik. V pogovoru z njima je bilo izrečenih precej resnic o položaju novinarjev v ZD in o njihovem poslanstvu, beseda pa je bila tudi v celotnem gospodarskem in političnem položaju Slovenije v Jugoslaviji.

Tov. Kučan je opozoril na to, da še vedno ne znamo živeti z demokracijo. Ne premoremo dovolj politične kulture, ki bi zagotavljala spoštovanje nasprotnika in to, da ne gremo na človeka, ampak na stališča. Tudi Ravnikovo razmišljanje o nalogi sindikata na področju obveščanja je spodbudilo precej odzivov. Zavzel se je za vsebinske komentarje dogajanj, ki bi spodbujali k ustvarjalnim akcijam, ne pa hromili prizadevanja.

Kako pa naše glasilo?

In kje je ob vsem naštetem naše glasilo, naš sistem obveščanja? Do konca leta nas čaka naloga uskladiti naše akte z omenjenima zakonoma. To pa je tudi priložnost, da damo celoten sistem obveščanja v Labodu pod drobnogled in da ga za naprej zastavimo smelo in ambiciozno. Na zakon o javnem obveščanju pa je vezano naše glasilo in temu mora biti dana še posebna pobuda. Razmišljati je treba o vsebinski zasnovi, izhajajoči iz smotrov, ki jih želimo doseči z glasilom. Se bomo tudi za naprej opredelili, da je to resen časopis, ki prinaša delavcem Laboda informacije o delu in življenju po tozdih o usmeritvah, planih, rezultatih, ki izobražuje in povezuje? Ali želimo glasilu dodati tudi nekaj zabavnejših vsebin? Ko bomo tehtali te teme, moramo imeti v mislih tudi stroške, ki postajajo vse višji in tako zares ni vseeno, kako napolnimo naše strani. Vsekakor pri ceni 10 din na stran, ki je veljala v prvi polovici letošnjega leta in je ta trenutek še občutno višja, ne gre ponavljati, ali prepisovati že drugje objavljene vsebine širšega pomena ali za vsako ceno razvleči zabavne tekste na cele strani. Sedanja vsebinska zasnova tega ne predvideva, za naprej pa se bomo morali opredeliti.

Pa še nekaj je, česar ne moremo in ne moremo preseči. Ne dopisujemo v glasilo, premalo je pisano. Marsikdo sicer rad pove no-

vice, poda informacije, k pisanju pa se ne more spraviti, bodisi zaradi časovne stiske ali zaradi drugih zadržkov. So pa tudi taki, ki ničesar ne prispevajo h glasilu, samo kritizirajo. Za slednje naj velja, da je glasilo odprto za vse in naj s svojim ustvarjalnim prispev-

kom razgibajo oziroma popravijo to, kar jih moti in česar ni.

Do konca leta nas torej čaka veliko dela. Upajmo, da bodo naše sindikalne organizacije ob tem najaktivnejša sila, saj je končno obveščanje ključen del prav sindikalnega dela.

priznanja predsedstva SFRJ našim delavcem

17. oktobra je bila v Dolenjski galeriji svečana podelitev priznanj predsedstva SFRJ. Med dobitniki teh je bilo tudi šest naših delavcev. Medaljo dela so prejeli: Lučka Mohar iz DSSS, Milena Pirnar ter Danica Klobučar iz tozda Ločna in Slavko Jerman iz tozda Commerce.

Vladimir Škrinjar iz DSSS je prejel medaljo zasluga za narod, Jože Mirič iz ljubljanske enote Commerca pa red dela s srebrnim vencem.

Priznanja je podelil predsednik SOb Novo mesto Boštjan Kovačič.

Čestitamo vsem dobitnikom visokih priznanj, saj so bila pridobljena z velikim prizadevanjem, samoodrekanjem ter z visoko delovno ter tovariško zavestjo.

Uredništvo

Vladimir Škrinjar je prejel medaljo zasluga za narod. Rodil se je leta 1943. Je dipl. inženir strojništva, zaposlen v naši razvojni službi. Svoje ustvarjalne moči razdaja na vse strani — od pospeševanja inventivne dejavnosti do prizadevanja v društvu invalidov.

Lučka Mohar, rojena leta 1943, je že 26 let zaposlena v Labodu, in sicer v ekspeditu. Medaljo dela je prejela za številna prizadevanja in aktivnost na družbenopolitičnem in delovnem področju.

Danica Klobučar je bila rojena leta 1947, v Labodu, kjer šiva najzahtevnejše operacije in dosega izredne delovne uspehe, je že 21 let. Ves ta čas se je vključevala v samoupravno in družbenopolitično življenje.

Milena Pirnar je prizadevna in nadvse uspešna šivilja. Rojena je bila leta 1950, v Labodu pa je dvajset let. Za izredno prizadevanje na vseh področjih je pred medaljo dela dobila tudi že interno priznanje.

Slavko Jerman je bil rojen leta 1953, v tozdu Commerce pa je vodja nabave za program sraje in bluz. Za aktivnost na družbenopolitičnem in strokovnem področju je prejel najvišje interno priznanje — najboljši samoupravljaec, sedaj pa še zvezno priznanje — medaljo dela.

Jože Mirič, konstruktor — modelar, rojen 1934, se je pri strokovnem delu potrdil tudi širše, ne le na samem delovnem mestu. Za svoje dosežke je prejel red dela s srebrnim vencem.

Na slovesnosti v Dolenjski galeriji.

bucike

Vprašanje delovne discipline poraja v zadnjem času tudi vprašanje negibljivega delovnega časa. Nekaj let nazaj smo upravičevali prehod na drsni delovni čas s tem, da tako organizirano delo pomeni veliko pridobitev za ustvarjalna dela, na drugi strani pa smo tako želeli razbremeniti prometne konice. Seveda premakljiv delovni čas ni bila Labodova pogruntavščina in tudi jugoslovanska ne. Kjer je bilo mogoče — glede na delovne postopke — so si že zdavnaj prilagodili delovni čas in delo. V širše zastavljenih časovnih okvirih so porazdelili svoje delovne in ustvarjalne sile tako, da so bili rezultati kar najboljši. Dobrim izkušnjam smo sledili tudi mi. S pravilnikom, ki se nam je sprva zdel premalo prilagodljiv smo si zastavili okvire in po začetnih nevšečnostih postali zadovoljni. Zadnje čase pa je ta pridobitev na prepihu.

Nekateri namreč menijo, da je delovna disciplina slabša zaradi premakljivega delovnega časa. Poudariti je treba, da je to mnenje nekaterih in da so to zelo kratkovidni pogledi. Pri uveljavitvi premakljivega delovnega časa smo računali na večji izkoristek pri delu, saj je pri samostojnem ustvarjalnem delu svoboda prvi pogoj.

Največji argument za premakljiv delovni čas pa imamo v podatku, da nadur v službah, ki imajo tako organiziran delovni čas, skoraj ni. Zato bi bilo neumestno razmišljati o ukinitvi te pridobitve. S tem bi bil storjen korak nazaj. Res pa je tudi, da premakljiv delovni čas zahteva resne in zrele delavce. Zato naj bi bili le kršitelji prikrajšani za to pravico, ne pa kar vsi po vrsti.

Kršitelje lahko ugotovimo z analizo evidenčnih kartic, kar primerjamo z določili pravilnika o premakljivem delovnem času. Pravilnik, ni nič kriv za nedisciplino med delovnim časom. To je stvar organizacije dela, zavesti posameznika in delovne enote, vodij služb...

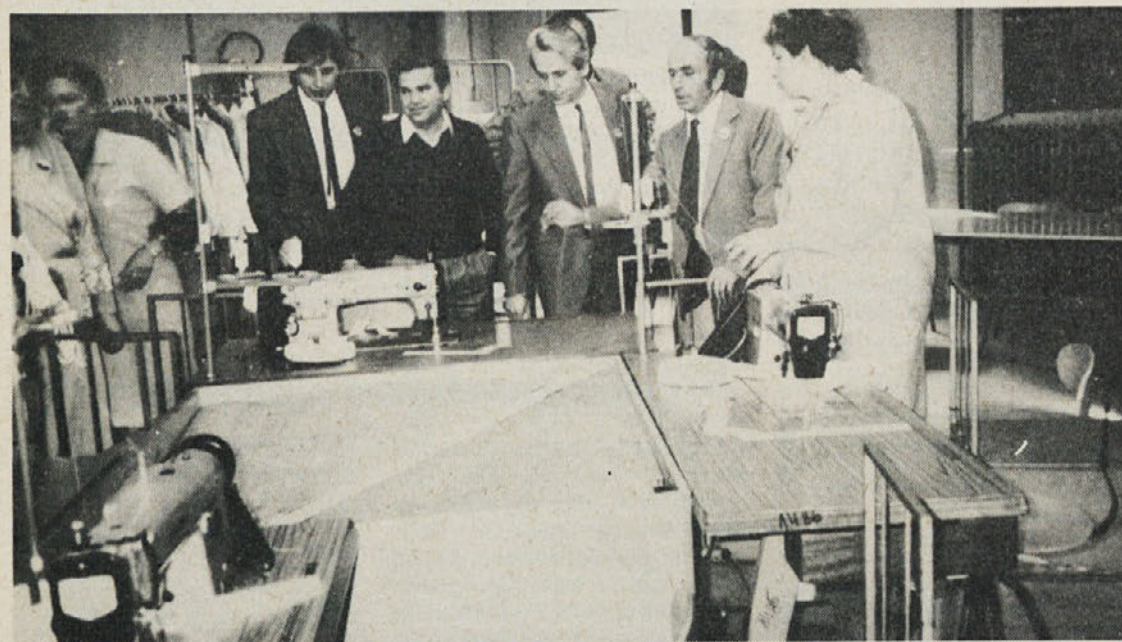
K temu na rob pa še tale razmislek o spodbujanju delovne discipline. Če jo bomo hoteli doseči z gajžlo, jo bomo dosegli hitro, bo pa zelo površna in kratkotrajna. Treba je poiskati prave vzvode za delo, v pravih stimulacijah, ne pa s krajšanjem pravic, ki so se povrhu pokazale tudi ekonomsko zelo upravičene. Nepremakljivi delovni čas sam prav gotovo še ne zagotavlja delovne discipline, tako kot ga tudi premakljiv delovni čas ne. Oba pa zahtevata red in disciplino pri spoštovanju sprejetega.

L. J.

1. delovno
 proizvodno
 tekmovanje
 tekstilnih
 delavcev Slovenije -
 disciplina:
 konfekcioniranje

labodove šivilje so najboljše

Letos se je tudi Slovenija vključila v zvezno delovno tekmovanje tekstilcev. Znotraj posamezne dejavnosti je odbor za tekstilno in usnjarsko predelovalno industrijo organiziral republiška tekmovanja, najboljši pa bodo od 23. do 25. oktobra tekmovali v Beogradu.

Pred tekmovanjem so si člani žirije skupaj z vodji ekip ogledali stroje in materiale.

Jožica KORASA iz Ločne je dosegla najboljši rezultat. Od 23 kosov ji je kontrola izločila le enega. Po splošnem veselju je za mizo stekel sproščen pogovor. Na posnetku je JOŽICA KORASA z našim glavnim direktorjem.

Drugi rezultat je dosegla Delina šivilja Milena Kelc. Izdelala je 20 kosov prednjic za srajce; enega ji je kontrola izločila.

Ekipe Ločne in Delte sta izžrebali začetne številke. Da bi malo pozabili na tremo, so dekleta tik pred tekmovanjem stopila skupaj za »spominski posnetek«.

Naša tretja najboljša je Slavka POGRAJC iz Ločne. Med 19 izdelanimi deli ji kontrola ni nobenega izločila.

V prvo republiško tekmovanje je bilo vključeno tudi šivanje srajc. V prihodnjih letih naj bi se temu delu konfekcioniranja pridružilo tudi konfekcioniranje vrhnjih oblačil. Letos so se pomerile štiri ekipe: iz Mure, Pika, Delte in Ločne. Šivilje so tekmovale v teoretičnem in praktičnem delu. Pri teoriji so največ možnih točk dosegle tri šivilje, med temi Tončka Kralj iz Ločne, Danica Kerc iz Delte ter Marija Vinkovič iz Mure.

Praktični del tekmovanja je za vsako ekipo trajal po 30 minut. V tem času je ekipa Mure sešila skupno 58 kosov prednjih delov srajc, na žalost pa je kontrola (sestavili sta jo inž. Nada Simonič iz Mure in Marica Praznik iz Laboda) morala izločiti 21 kosov. Pikine šivilje so izdelale 51 kosov, od tega je kontrola izločila 24 kosov. Delta je imela največ sešitih delov — 68, vendar na žalost tudi 17 izločenih. Ločna pa 59 kosov, od tega le 2 izločena. V skupnem seštevku je zmagala Ločna, ki je zbrala 2605 točk, Delta je dosegla 2383 točk, Mura 1996 točk in Pik 1952 točk.

Med posameznicami je bila najboljša Jožica Korasa iz Ločne, druga je bila Milena Kelc iz Delte in tretja zopet Slavka Pograjc, šivilja iz Ločne. To pa je tudi naša — slovenska ekipa za zvezno tekmovanje. Predsednik žirije Milan Geberc iz Elcroja je skupaj s Francem Kranjcem iz Delte, Štefanom Polanščkom iz Pika ter Jankom Rešeto iz Mure vodil žirijo. Pavla Kralj iz Labodovega Commerce in Borut Novak iz Pika pa sta bila normirca.

Tekmovanje je odlično izpeljala naša Delta.

Tekmovalke niso imele kaj dosti časa, vendar je vse steklo tako, kot smo si lahko samo želeli. Poskrbeli so tudi za nadvse prijetno glasbo, ki je vzdušje po končanem tekmovanju sprostita, saj so tamburice pričarale toplino in domačnost.

Najdragocenejše pa smo dosegli z medsebojnim poznavanjem, zblíževanjem, izmenjavo izkušenj, primerjanjem načinov dela.

Naš glavni direktor je v svojem govoru poudaril, da se je zbral na tekmovanju vrh slovenskih srajčarjev in da med nami pravzaprav ni odstopanja, tekmovanje pa je seveda poseben pogoj, ki prinaša tudi posebne rezultate. Zato se tudi že sedaj veselimo naslednjega srečanja, saj nam prav teh neposrednih stikov zelo manjka.

Potem, ko so vse štiri ekipe končale z delom, je žirija preračunavala rezultate, gostje pa so si ogledali proizvodnjo Delte. Med temi sta bila tudi predsednik skupščine občine Ptuj in sekretar republiškega odbora naše dejavnosti pri ZSS.

Organizatorica tega prvega tekmovanja — DELTA — je ekipno dosegla 2. mesto, med posameznicami pa imajo na 2. mestu Mileno KELC. Vodja proizvodnje in član žirije tov. Kranjc je poskrbel za ta veseli posnetek, ki ga 2. mesto vsekakor zasluži.

Vodja prve ekipe Mojca MOHAR sprejema priznanje od sekretarja RO naše dejavnosti Jožeta MIKLICA ter direktorice Delte Marije KRNICAR.

pestro v odboru za družbeni standard

Odbor za družbeni standard je izvršni organ našega delavskega sveta, ki ima v svoji pristojnosti precej področij, o čemer govori že njegovo ime. Na zadnji seji je predsednica Slavica Putrih opozorila, da je doslej veliko nalog, ki sodijo v pristojnost odbora za družbeni standard, potekalo v okviru drugih organov, zato so člani najprej sprejeli sklep, da se bodo sestajali redno in pogosto, da bi tako lahko načrtno in sistematsko reševali vitalna področja s svoje pristojnosti. Naštejmo nekaj teh: solidarna stanovanjska sredstva in načrtovanje stanovanjske politike na ravni delovne organizacije, potem vsi počitniški objekti in njih vzdrževanje, načrtovanje novih zmogljivosti, vse do skrbi za letovanje naših delavcev. Labodova redna oblika skrbi za delavke in njihove družine je organizacija kolonije naših otrok, spremljanje prehrane na delu, rekreacije in podobne vsebine.

POROČILO O LETOVANJU

Na omenjeni seji so člani odbora poslušali poročilo o letovanju v minuli sezoni. Skupno je letovalo 234 labodovcev z družinami, 22 upokojencev in 11 ostalih letovalcev. Povejmo, da so ti in upokojenci letovali pred sezono in po njej. Iz leta v leto je več zanimanja na letovanje v naših počitniških domovih, vendar pa ta podatek velja le za celotno delovno organizacijo. Po tozidih namreč število letovalcev precej niha. Letošnja novost, možnosti plačila po obrokih, je bila lepo sprejeta, čeprav je prinesla tudi nekaj težav. Prvi obrok so nekateri plačali že pred letovanjem, na morje pa niso šli. To pomeni, da je treba ugotovljati upravičenost izostanka in vrniti že plačani obrok. Nekaj pripomb je bilo na račun prikolic, še posebno na račun manjše prikolice. Velja povedati, da je strošek za kampiranje ogromen in da dobimo s plačilom letovalcev le tretjino povrnjenega denarja. Letovanje v kampu pa je seveda povsem specifično in vsem ne ustreza. Zato

imajo veliko pripomb tisti, ki so doslej letovali le v hišicah, ostali, ki so navajeni bivanja v kampih, pa le hvalijo. Letos je najrazveseljivejša novica, da ni bilo požarov, za to pa gre zasluga tudi preventivni dejavnosti.

Od pripomb, ki jih letovalci beležijo v knjigo, se nekatere stalno ponavljajo. Do okvar pa, denimo, prihaja v drugi polovici sezone, ko se zvrsti že precej družin. Na nekatera odstopanja bi lahko vplivali z odgovornejšim odnosom do naše skupne lastnine. O tem smo že neštetokrat pisali in opozarjali. Na nekatero pomanjkljivost pa je treba računati in jih strpno sprejeti (primer: tudi doma nam pipa začne puščati).

In še en podatek smo dolžni navesti. Z letošnjim dodatnim prispevkom za vzdrževanje — 50 din po osebi na dan — smo zbrali 660.000 din.

PREDLOG: KOLEKTIVNI DOPUSTI V JULIJU

Za naslednje leto pripravljamo zadolžena skupina predlog izvedbe kolektivnega dopusta, ki naj bi bil v juliju. Cilje, ki jih s to spremembo želimo doseči, smo že pojasnili. Naj jih na strnemo v enega: zagotoviti moramo blago za prodajo v avgustu in septembru, ko trg že zahteva prve jesenske izdelke, naša skladišča pa so bila prazna. Vzrok za kolektivni dopust je upravičen, zdaj naj predlogu sledi le akcija za izvedbo. Ta pa ne bo lahka. Odgovorni iščejo možnosti za to, da bi lahko letovalo vsaj toliko delavcev, kot jih je letos. Razprava se je razvila ob predlogu, da bi vsak labodovec moral skupaj koristiti vsaj 17 dni dopusta. Prisotni so imeli pomisleke češ, da bo ta pobuda nalletela na negodovanje, saj je bilo že tako slišati, da imamo premalo letnega dopusta na razpolago za osebna opravila izven kolektivnega LD. Vendar želijo pobudniki omenjenega predloga doseči dosledno spoštovanje zakonskih določil, ki narekujejo koriščenje letnega dopusta samo v dveh delih. Drobljenje škodi proizvodnemu procesu, zmanjšuje rezultate, zato se ga bomo morali ogniti.

RAZDELJENA SO POSOJILA IZ SOLIDARNIH SREDSTEV

Odbor je razdelil tudi preostala sredstva iz solidarnega stanovanjskega sklada. Gre za 30% rezerve, ki je letos znašala 2.800.000 din. Pravilnik določa, da so sredstva tega sklada namenjena predvsem pomoči ob elementarnih nesrečah oziroma za podobne namene. Letos sta dva taka primera — v Zali in tozdu Commerce. Obema je odbor namenil po 1 milijon, preostali denar, 800.000 din,

pa je dobila Libna. V tem primeru gre za nujen odkup dveh solidarnostnih stanovanj, za katera že tečejo negativne obresti.

Posebej je bilo izpostavljeno vprašanje solidarnostnih stanovanj, ki so pomenila le prehodno rešitev posameznih stanovanjskih vprašanj. Zvečine pa jih nismo tako sprejemali in smo se obnašali, kot da je s tem vprašanje za vedno rešeno. To pa je tudi poglavje, ki zahteva posebno obravnavo.

teden otroka — vprašanje vesti

Prvih sedem dni v oktobru je posvečenih našim otrokom. V teh dneh poudarjeno skrbimo za razvedrilo najmlajših, za številne prireditve njim na čast in predvsem zanje. Tudi sami otroci so te dni intenzivneje opozarjali nase, risali so po pločnikih mest, nastopali, sproščeno peli. Počeli so marsikaj, česar sicer ne.

Teden otroka pa bi moral biti še vse kaj drugega kot vrsta prireditve za otroke. Se pravi, da naj bi le simboliziral prizadevanja odraslih za srečen in zdrav razvoj naših otrok. V teh dveh besedah pa je zajetih nič koliko obveznosti, na katere med letom pozabljamo. Skrb za zdravo rast in razvoj zajema namreč še kaj drugega kot le

osnovno skrb za »kruh, vodo in streho nad glavo«. Upoštevati moramo, da na otrokovo rast in razvoj vplivajo številni dejavniki, kot so srečno, harmonično življenje, toplina, pozornost staršev in odraslih itd. Na teh področjih pa nismo najbolj uspešni, zato poskušamo izpad nadomestiti z dragimi igračkami, velikimi prireditvami, s svečanimi obljubami v tem skromnem tednu, ki pa jih tudi kmalu zaklenemo v predale — do naslednjega leta.

Vse, kar je sicer lepo zapisano, pa v praksi iz dneva v dan maličimo pod pretvezo, da imamo preveč drugih obveznosti, preveč pomembnejših in neodložljivih nalog. Še ko otrok zbolí, pozabimo, da ima občutljivo dušo, da je potreben topline in varnosti; v službi je pač vedno kup obveznosti, pretirana skrb za bolnega otroka pa tudi lahko zmanjša plačo...

Ko pa naposled vendarle je nekaj časa za igro z otroki, kramljanje z njimi, se po navadi raje veselo obiskujemo. Klepetamo odrasli med seboj, popivamo, kadimo, otrokom pa pustimo, da »uživajo po svoje«. Ali tudi najmlajši prej ko slej dobijo možnost pokazati, kako so razočarani, da jim manjka družinske topline in kako radi bi imeli starše vsaj kdaj čisto zase. Znan je odgovor otroka na vprašanje novinarke, kaj zanj pomeni praznik. »To je, ko smo vsi v naši družini doma in ko se pogovarjamo...«, je rekel.

...In okolje — vedno je nekdo drug kriv za uničevanje narave, za zastrupljanje okolja, za uničevanje zdravih pogojev življenja. Pa vendar moramo začeti pri sebi.

K zdravemu življenju in zdravemu okolju bomo pripomogli s kritičnim razmišljanjem in kritičnim odnosom do varovanja najvišjega, kar imamo: življenja in žive narave.

Vzgoja ljubezni do narave, samodisciplina in na vsakem koraku odgovoren odnos do vsega, kar zadeva življenje, človeštvo in človeka, to je najpomembnejše; če bomo to pravilno gojili, bomo lahko prenesli na otroke, jim to vcepili, da bodo kasneje tudi oni znali spoštovati naravo in življenje.

Seveda same besede ničesar ne spremenijo, otroci potrebujejo zgled. In če mu svetlega zgleda s svojim ravnanjem ne moremo dati, tudi besedičenje ne bo zaleglo.

Teden otroka naj torej ne bo le teden veselih prireditve, velikih besed, temveč naj postane simbol stalne skrbi za duševno in telesno zdravje otrok in s tem za razvoj in obstoj človeštva.

Slovenija
Moja dežela.

Novomeška skupina na tekmovanju z ekipo Ločne na čelu pa je tako slovesno zaključila uspeh na republiškem tekmovanju.

lastno znanje za boljše rezultate

Poslovni odbor, ki je spregovoril tudi o tem, je sprejel pobudo, vendar se je ob tem razvila široka razprava.

Saj dejstvo, da je kar precej delavcev na ravni DO brez ustrezne izobrazbe, pove, da vseh hkrati ne bo moč šolati. Kajti to šolanje ob delu zahteva velike napore, ob tem pa gotovo trpi tako delo kot tudi družina. Organiziran pristop k izobraževanju zahteva tudi precejšen denar, česar tudi ne moremo prezreti. Ne nazadnje so rezultati, ki jih posameznik dosega pri svojem delu, samoiniciativnost, dopolnjevanje znanja, itd. barometer za nujnost izobraževanja. Velikega pomena je

funkcionalno izobraževanje, ki da v mnogih primerih znanje za takojšnjo uporabo. Kljub vsemu naštetemu pa se je seveda treba truditi, da se izobrazbena struktura izboljšuje. Za tekstilno stroko je dolgo veljalo, da ne potrebuje šolanih delavcev, da v njej lahko dela vsak. Nič več ni tako in ti nekdanji pogledi se danes močno maščujejo. Precej mladih nima nikakršne izobrazbe, kar seveda ni sprejemljivo. Zato je pričakovati, da bo kar največ mlajših delavcev začutilo potrebo po izobraževanju, po verificirani izobrazbi.

Če pa že ni osebnih pobud in želja, je treba najti motiv za to. Ali je ta v grožnji, da bo človek brez

ustrezne izobrazbe izgubil delo, ki ga opravlja? To misel bi bilo treba razviti, saj bi se to pri slabem delu že moralo zgoditi, za dobrega delavca pa bi bilo morda bolje najti spodbudnejše motive. Morda v smislu jasnih možnosti napredovanja ob ustrezni izobrazbi...

Akcija se je že začela. Commerce jo je zastavil zares. Za njimi so že pogovori z vsemi delavci, ki nimajo ustrezne izobrazbe. Kakšni so vtisi in odmevi, o tem sem se pogovorila s poslovno sekretarko ROMANO TRPIN: »V Commerce približno 17% delavcev nima izobrazbe, kakršno narekuje opis njihovih del in nalog. Vsi ti delavci so prišli na pogovore, ki smo jih zastavili po službah. Poleg teh, ki nimajo ustrezne izobrazbe, pa smo povabili k razmišljanju o nadaljnjem šolanju tudi tiste, ki imajo v opisih alternativo, pa imajo nižjo od dveh možnih stopenj izobrazbe. Celoten vtis po pogovorih je pozitiven, čeprav je tudi nekaj izjem, ki so reagirale neustrezno glede na raven kakršno naj bi imele. Predvsem pa so delavci, ki imajo nižjo izobrazbo, pokazali več pripravljenosti za šolanje ob delu kot tisti z višjimi stopnjami. Menim, da je pobuda našega delavskega sveta naletela na plodna tla, da je dala mnogim pogum in željo za šolanje. To pa ni nujno samo zaradi naglega razvoja tehnologije in stroke, ampak tudi zaradi pridobivanja širše kulture, zaradi boljšega razumevanja vzporednih dejavnosti, ki tečejo ob sami stroki. Hitrega reagiranja, prilagajanja, splošne človeške širine, tega pa nam manjka. Praksa sama nam tega ne bo mogla dati. Praksi se treba dodajati tudi določen delež teorije, razglednosti in predvsem kulture. To pa lahko da samo šola.«

Delavski svet tozda Commerce je sprejel sklep o nujnem izobraževanju vseh, ki nimajo ustrezne izobrazbe in ki so mlajši od 40 let. Nagel razvoj tehnologije spreminja marsikaj, česar s starim ali nepopolnim znanjem ne moremo dohajati, zato je nujno takoj ukrepati. Pravzaprav je Commercev sklep logično nadaljevanje sprejetih stališč ob sprejemanju novega sistema nagrajevanja, zato bi morala pobuda naleteti na enoten odmev v celi delovni organizaciji.

Eden od ciljev novega sistema nagrajevanja je bi doseči višji izobrazbeni nivo. Rekli smo tudi, da naj bi se delavci, ki so mlajši od 40 let in ki nimajo izobrazbe, kakršno narekuje opis del in nalog za njihovo delovno področje, izobraževali ob delu. TOZD Commerce je že začel s to nalogo, kot lahko preberemo v zgornjem članku. TOZD Zala pa je že ob samem sprejemanju novega sistema začel s šolanjem svojih delavk za konfekcionarje. Slediti pa bo morala akcija v celi delovni organizaciji.

končan je 8. Labodov ex-tem- pore

Letošnji Labodov ex-tempore je zaključen. Prireditev je bila zelo odmevna, saj se je vabilu odzvalo kar 51 slikarjev, ki so oddali vrsto del. Strokovna žirija — letos jo je vodil dr. Milček Komelj, člana pa sta bila prof. Franc Zalar in dr. Mirko Juteršek — je izbrala najboljša, ki so te dni razstavljeni v Novem mestu, razstava pa se bo selila tudi po tozdih, kjer imajo možnosti oziroma prostor za to dejavnost. Izhodišče pri letošnjem ocenjevanju je bila kvaliteta. Od razpisanih treh nagrad, petih odkupnih nagrad ter diplom za kvaliteto se je žirija odločila podeliti 3 prve nagrade in le tri odkupne nagrade ter le dve diplomi za kvaliteto. Slovesnosti, ki jo je popestril z odličnim in izbranim nastopom Lado Jakša (priznani glasbenik, umetnostni zgodovinar, odličen fotograf, pa še bi lahko naštel njegove kvalitete), se je udeležil tudi slikar Božidar Jakac s svojo ženo Tatjano. Prav gotovo je pomenil obisk tega našega velikega slikarja in častnega občana Novega mesta vrhunec prireditve tako za udeležence kot tudi za organizatorje. Počasčeni in ponosni smo ga sprejeli, saj pomeni njegov obisk tudi največje priznanje našemu prizadevanju.

Na 8. Labodovem ex-temporu je prvo nagrado prejel naš zvesti slikar in že večkratni dobitnik nagrad **MARIN BEROVIČ** za sliko »Zadnje sonce«. Druga nagrada je šla akademskemu slikarju Veljku Tomanu, tudi večkratnemu udeležencu in nagrajencu našega ex-tempora. Prejel jo je za delo »Jesenski pristan«. Tretjo nagrado pa je prejel Jože Marinč za sliko »Ogledalo«. Jože Marinč je tudi prejel več nagrad na našem ex-temporu.

Odkupne nagrade so dobila dela: »Pokrajina« Mirana Hočevarja, »Tihožitje« Staneta Petroviča in »Straža« Dušana Lahajnarja. Diplomi sta prejela Edo Starc za delo »Ob Krki« in Bogdan Potnik za sliko »Marof«. Diploma je priznanje za spodbudo, nagrada pa za izvirnost, neponovljivost in dodelanost. Predsednik žirije dr. Komelj je poudaril, da je žirija izločila nekatera zelo lepa dela, ki pa na žalost niso bila dovolj izvirna ali pa pomenijo ponavljanje že doseženega.

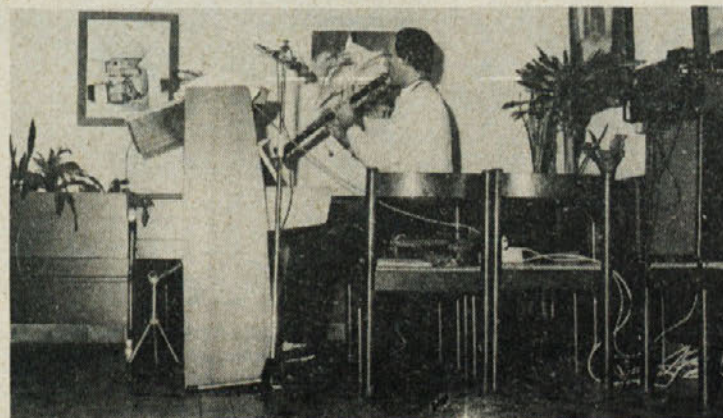
Srečanje, ki ga pripravimo vsako leto pred otvoritvijo razstave, je prava priložnost za izmenjavo mnenj o organizaciji prireditve in o spremljajočih vprašanjih.

Zlatega laboda je za 1. nagrado prejel Marin Berovič, Labodov stari znanec. Do sedaj je Marin prejel že po dve drugi in po dve tretji nagradi.

Miran Hočevar je za sliko Pokrajina prejel odkupno nagrado.

Nastop Lada Jakše je pomenil pravi glasbeni užitek.

In kako bo tekel naš ex-tempore naprej? Pogovor, ki ga vsako leto pripravimo s slikarji — udeleženci, je nakazal nekaj poti, prav tako pogovor s strokovno žirijo. Naš cilj mora biti vse višji, težiti moramo k vse boljšim delom, zato bomo morali morda v bodoče še širše odpreti možnosti za sodelovanje, ob tem pa še naprej zaostrovanje kriterije. K sodelovanju bomo — v svetovalnem smislu — povabili člane naših dosedanjih žirij ter še koga, ki mu organizacija podobnih prireditev in likovna umetnost nista tuja. Letos je organizacija potekala brez likovne skupine »Vladimir Lamut«, kar moramo poudariti. Zahvala velja predvsem Marjanu Mazniku, slikarju amaterju, ki je Labodovemu organizacijskemu odboru ljubeznivo pomagal pri pripravi in izvedbi ex-tempora pa tudi organizacijskemu odboru v celoti in še posebej Jožetu Muhiču.

Priznanje za prizadevanje gre tudi tozdom, še posebno Tip-topu, saj je bilo v Ljubljani žigosanih več kot polovica platen.

Razmišljanja pa se ne ustavljajo le pri nadaljnjih poteh našega ex-tempora, ampak tudi pri odgovornosti za pridobljena dela, pri tem, kako ta dela posredovati širšemu prostoru, našim tozdom (to je delno že potekalo...) Torej naš ex-tempore le ni enkratna prireditev, marveč je del naše celotne skrbi za kulturo in tako bo moral zasnovan tudi v prihodnje.

kako varčevati

Elektrika — dragocena in draga energija

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

mivanja ni zmanjšala, ker razprševalnik rotira pri teh strojih hitreje in tako poveča mehansko moč vodnega curka.

Na tržišču so se pojavili tudi pomivalniki z varčevalnim programom pomivanja. Če nimate takega stroja, lahko tudi sami naredite varčevalni program. Tako npr. opustite toplo izplakovanje normalno umazanih krožnikov pred pomivanjem z vročo vodo.

Če pa izpustite električno sušenje posode v stroju, lahko naredite dvakratno korist: privarčujete električno energijo in z zračnim sušenjem vlažite suh zrak v centralno ogrevanih prostorih.

Tudi bojler naj bo energetsko kakovosten!

Sodobni stroji pri enem pomivanju porabijo največ 40—50 l vode in 1,5 do 2,5 kWh električne energije. Pri tem se kakovost po-

Energetska kvaliteta akumulacijskega boilerja je odvisna predvsem od njegove izolacije. Kotel boilerja obdaja izolacija, ki pre-

prečuje večje toplotne izgube. Vsi boilerji pa nimajo enako dobre izolacije. V boilerju s slabo izolacijo se segreta voda hitreje ohlaja. Vemo pa, da je smotno vse akumulacijske porabnike — tudi boiler — vklapljati v nočnem času, ko je električna energija dvakrat cenejša. Toplo vodo pa seveda uporabljamo predvsem v popoldanskem času. Tako bomo z uporabo neustrezno izoliranega boilerja kljub racionalnemu ravnanju povečali porabo električne energije.

Tudi drugo toplovodno instalacijo — predvsem toplovodne cevi — je treba toplotno dobro izolirati.

Toplovodne instalacije oziroma cevi tudi ne smejo biti predolge. Zato je bolj smotno, da v stanovanjih, kjer so porabniki tople vode precej narazen, namestimo več boilerjev. Če so prostori, kjer uporabljamo toplo vodo, ob isti instalacijski steni, lahko namestimo en sam večji boiler.

Vzdrževanje električnega boilerja

Od vzdrževanja je odvisno varno in pravilno delovanje boilerjev. Največ težav povzročata nabiranje vodnega kamna ali kotlova. Ta se nabira na ohišju ali grelcu boilerja. Grelec zaradi tega nima dobrega toplotnega stika s kapilarnim termostatom, ki potem nepravilno izklopi grelec. Poleg tega močni grelci z velikimi oblogami kamna neprijetno šumijo. Pri manjših boilerjih, ki so močno obloženi s kotlovcem, se začne zapirati odtočna odprtina in voda le po malem odteku, ali pa se odprtina popolnoma zamaši. Zato je potrebno občasno odstranjevanje kotlova. Prepogostega čiščenja boilerja tudi ne priporočamo, saj lahko bolj škodi kot koristi. Pri čiščenju se namreč lahko poškoduje stenska obloga (cink) in kotel začne rjaveti. Čiščenje kotlova se potemtakem lotimo šele, ko opazimo motnje v delovanju instalacije.

Elektrogospodarstvo Slovenije

jesenska moda

V našem glasilu po navadi predstavljamo modele, ki jih bomo izdelovali pri nas, to pa se vedno nanaša na naslednjo sezono. Ne moramo in ne smemo pa, mimo mode, ki je v veljavi v tekoči sezoni. Ozmimo se prek domačega plota in pogledimo, kaj moda narekuje za letošnjo jesen in zimo:

Prav v spektru najlepših barv se spet pojavlja nova jesen. Hitro in brez pravega prehoda so se jutra shladila in vsak dan sproti se sprašujemo, kako bo popoldne, ko bomo odhajale iz službe. Ali nam bo spet peklensko vroče v pretoplih, ali ledeno mraz v prehladnih oblačilih. Nič ne pomaga rek naših mam, ki so trdile, da se je jeseni treba prav tako počasi obleči (beri oblačiti), kot spomladi sleči (beri: slačiti). Le nekaj dni bi se držale tega pregovora, nato pa bi kar nekaj časa zdravile prehlad...

No in vsaka takale prava jesen pa naj bo že zgodnja, ali ne, prinaša s seboj nove modne zahteve. Vse se jih rade držimo — vsaj malo, vsaj toliko, kolikor dopušča žep.

Teže pa je z našimi šolarji — predvsem najstniki hočejo biti za vsako ceno oblečeni po modi. No, letos bo to morda malo lažje, kot druga leta, zakaj večina nas je še, ki znamo prijeto za pletilke in kar na hitro splesti pulover in pletenine vseh vrst so letos prava modna polastica.

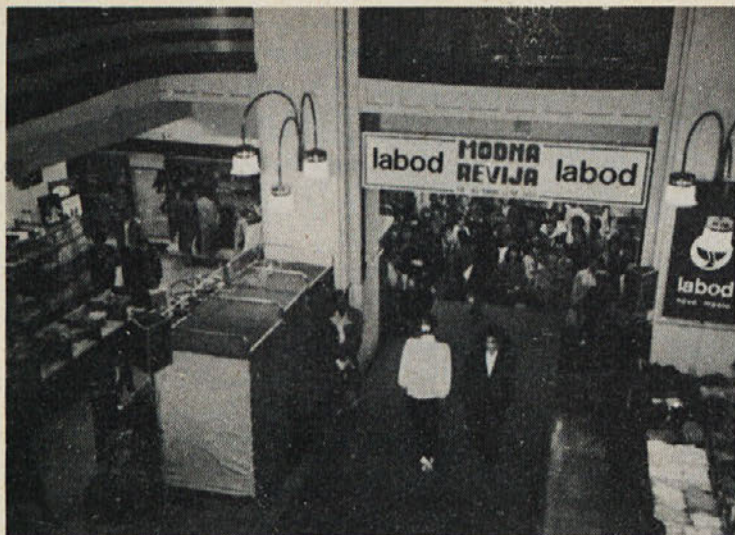
In kaj pravijo modni kreatorji? Da je modna vsaka pletenina, ki je zgoraj zelo ohlapna — skoraj prevelika — (pletite globoko, »reglan« rokave in spodaj) pa naj gre že za krilo ali pleteni patent dolgega puloverja — zelo, zelo ozka — skorajda bi rekle premajhna. Po možnosti naj bo dopolnjena z zadrgami, potrebnimi in tudi ne, pletena naj bo čim bolj grobo (najbolje povsem navadno levo in desno pletenje) in če le gre, naj bo vsaj malo kombinirano s svetlikajočimi se nitmi.

In barve: Prav nič jesenska je najbolj modna črna, prva za njo in visoko modna predvsem v zahodnem modnem tisku je siva (vse nianse, najbolj peščena in mišja) znova pa so stopile v ospredje fluorescentna vijolična in močna zelena (ki se na čase približa že tirkizni) barva.

Poleg pletenin so zelo modni materiali še jersey pa twid (najlepši so karo vzorci in ribja kost, vse le sivo-črno-belo) in ne nazadnje svila. Predvsem tista, težka, kakršne so nosile naše mame. Moderno in lepo je letos na primer plisirano svilen krilo in čezenjusnjena, ali krznena jakna. Skratka, če bomo hotele, se bomo oblekle v kilogram spletene volne (v vsaj treh delih) ali pa bomo pobrskale po omarah naših mam in si oblekle njihove svilene obleke in krila.

Novo in nadvse moderno letos je barvano krzno. Najdražji so tako letos modni izdelki vijoličnih in zelenih krzen na pravo krznenno podlago. Pa srečno roko!

Zagreška Nama je organizirala v svojih hišah modne revije, na katerih je predstavila izključno Labodove modele. Revije je vodil popularni Oliver Mlakar. (Foto: L. Kopina)

Šopek modrosti

Teško je od odvisnih ljudi zahtevati neodvisno mnenje.

* * *

Marsikdo lahko zaigra hrabrost, čeprav je nima. Nihče pa ne more zaigrati modrosti, če je ne premore.

* * *

Največji talenti se izgubljajo v nedelavnosti.

* * *

Zanje je strup, ki v velikih dozah zdravi, v majhnih pa ubija.

kotiček za jezik

V našem izražanju je vse več nepotrebnih tujk, ki bi jih lahko brez škode zamenjali s slovenskimi besedami. Nekaj takih primerov: adaptacija — prilagoditev, komuniciranje — sporočanje, informiranje — obveščanje, pluralizem — večvrstnost, socialna dezorganizacija — družbeni nered, investicije — vlaganja, socialna raven — družbena raven, nacionalno vprašanje — narodno (narodnostno) vprašanje...

Turizem smo ljudje

Slovenija
Moja dežela.

Zanimanje za planinske izlete v naši DO upada, zato smo se na izletu pridružili planincem tovarne zdravil KRKA. V soboto, 4. oktobra, smo bili na Nanosu.

Izhodišče je bila vas Razdrto, znana po burji. Imeli smo srečo, kajti ta dan burja ni pihala. Brez težav smo premagali strmo pot do Vojkove kočice na Nanosu. Z vrha Nanosa je bil lep razgled po bližnji in daljni okolici. Narava je že odeta v jesenske barve. V gozdu so se barve prelivale od zelene prek rumene, rdeče do rjave.

Pot nas je vodila mimo vasi Strane, kjer rastejo tise, stare prek 1600 let, do Predjamskega gradu.

V sadovnjakih ob poti je bilo obilo sadja. Žal si nismo utegnili ogledati Predjamskega gradu, obiskali pa smo Škocjanske jame.

V naravi smo preživeli čudovit jesenski dan. Kljub temu da smo hodili skoraj 6 ur, nismo bili utrujeni.

MARICA PRAZNIK

zavist

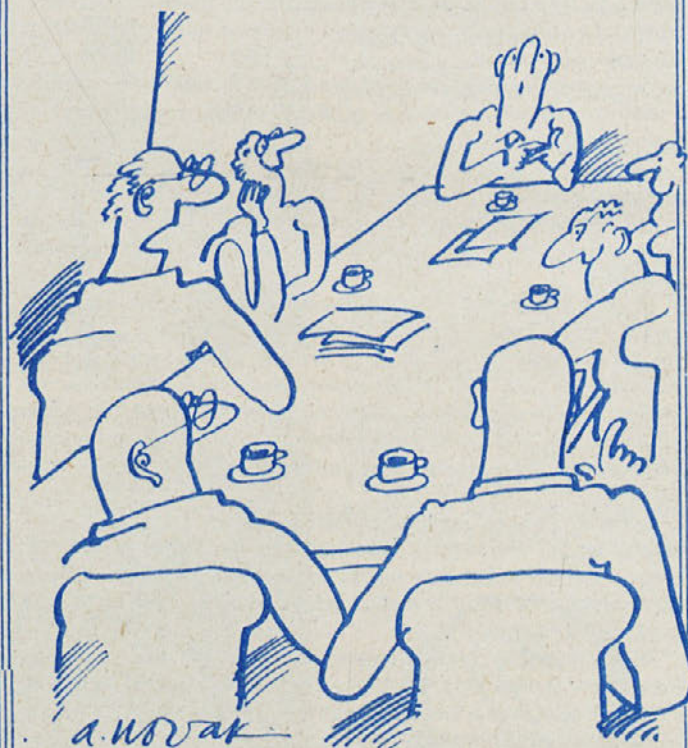
Zavist svojo ima podobo: je malo krivih nog, obnašanje kot furman grobo, karakter kakor kozji rog.

Visoko dviga krivi nos, brez pomoči frizerja las, okras na glavi je kot repa. Kar pa manir se tiče, krepko šepa.

So druge grde, z množico napak. Le ona v svoji je slepoti — pametna, edina lepa.

JOŽE BRAČIKA

sposojena puščica

— Tovariši, čas je, da začnemo dosledno varčevati!
— Kje?! — Povsod! — Oja, sem že mislil, da pri denarju.

majhen nasvet za zimske rože

Jeseni se v naravi najdejo najlepše barve cvetov in listja. Če se ta čas sprehajate po gozdu, ali hodite na izlete, izberite najlepše primerke listov, ki jih lahko konzervirate in ohranite za poznejše zimske dni.

Da bi listi obdržali svojo lepo barvo tudi čez zimo, jih je potrebno dati v vazo, v katero ste nalili tretjino glicerina in dve tretjini vode. V tako pripravljene sestavine naj stoji šopek šest tednov. Nato listje postavite v prazne vaze.